

Odrzucenie spadku

Poruszając kwestie związane z odrzuceniem spadku, w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, iż z chwilą śmierci spadkodawcy spadkobierca nabywa spadek z mocy samego prawa.

Aby nabyć spadek nie trzeba wcześniej składać oświadczenia o przyjęciu spadku. Z mocy ustawy spadkobierca nabywa spadek z dobrodziejstwem inwentarza.

Istnieje również możliwość przyjęcia spadku wprost. W sytuacji, kiedy nie chcemy nabyć spadku, bowiem posiadamy informacje, że spadkodawca posiadał liczne zadłużenia lub po prostu nie chcemy być spadkobiercami z różnych przyczyn spadek należy odrzucić. Oświadczenie o odrzuceniu spadku składa się przed Sądem lub notariuszem. Przed Sądem można je złożyć ustnie lub na piśmie z podpisem notarialnie poświadczonym. Należy pamiętać o terminie. Na odrzucenie spadku spadkobierca ma 6 miesięcy od momentu, kiedy dowiedział się o swoim powołaniu. Po tym terminie spadkobierca nabywa spadek z dobrodziejstwem inwentarza.

Spadek może odrzucić spadkobierca ustawowy jak również testamentowy. Oświadczenie o odrzuceniu spadku może złożyć samodzielnie osoba posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych. Takimi osobami są osoby pełnoletnie, które nie zostały ubezwłasnowolnione całkowicie lub częściowo. W imieniu osób nieposiadających pełnej zdolności prawnej oświadczenie składają przedstawiciele ustawowi. Przykładowo w imieniu dzieci oświadczenie o odrzuceniu spadku składają rodzice. Potrzebna jest do tego jednak zgoda sądu opiekuńczego. Brak zgody skutkuje tym, że oświadczenie złożone przez przedstawiciela ustawowego jest nieważne.

Osoba posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych może również złożyć oświadczenie przez pełnomocnika. Pełnomocnictwo musi być zawarte w formie pisemnej z podpisem urzędowo poświadczonym. Z treści takiego pełnomocnictwa powinno jednoznacznie wynikać, że upoważniono daną osobę do złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku w określony sposób lub też do odrzucenia spadku.

Złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku skutkuje tym, że spadkobiercę traktuje się jako osobę, która nie dożyła otwarcia spadku, a co za tym idzie do dziedziczenia w następnej kolejności powołani są jego zstępni, czyli dzieci.

Ponadto odrzucenie spadku skutkuje:

- zmianę tytułu powołania do spadku – w przypadku, gdyby spadek odrzucił spadkobierca testamentowi do dziedziczenia dojdą spadkobiercy ustawowi;
- zmiany wielkości udziałów poszczególnych spadkobierców – w przypadku odrzucenia spadku przez spadkobiercę, który nie posiada zstępnych jego udział zostanie rozdzielony pomiędzy pozostałych spadkobierców;
- zmianę kręgu osób, które dochodzą do dziedziczenia - w przypadku odrzucenia spadku przez spadkobiercę, w jego miejsce do dziedziczenia powołani zostaną powołani inni spadkobiercy;

Należy pamiętać, że nie można odrzucić spadku na korzyść innej osoby.

Jeśli oświadczenie o odrzuceniu spadku złożyła osoba nieposiadająca pełnej zdolności do czynności prawnych to taka czynność jest nieważna. Oświadczenie o odrzuceniu spadku jest nieskuteczne również w sytuacji, jeśli odrzucenie prowadziłoby do pokrzywdzenia wierzycieli. Miałoby to miejsce w sytuacji, jeśli spadkobierca posiadałby zadłużenie, a majątek spadkowy posiadałby znaczną wartość. W takiej sytuacji odrzucenie spadku następuje z pokrzywdzeniem wierzycieli. Każdy wierzyciel, którego wierzytelność istniała w chwili otwarcia spadku, może domagać się, żeby odrzucenie spadku zostało uznane za bezskuteczne w stosunku do niego. Jeśli odrzucenie spadku zostanie uznane za bezskuteczne w stosunku do wierzyciela ma on prawo dokonywać egzekucji z przedmiotów należących do spadku. Roszczenie wierzyciela ograniczone jest jednak czasowo. Ma on możliwość wystąpienia z wnioskiem w terminie 6 miesięcy od momentu powzięcia wiadomości o odrzuceniu spadku, nie później jednak niż w terminie 3 lat od odrzucenia spadku.

Upływ terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku skutkuje tym, że spadkobierca nabywa spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Co to oznacza? Oznacza to, że spadkobierca przyjmuje odpowiedzialność za zobowiązania finansowe tylko do wartości otrzymanego spadku. Nie odpowiada za długi spadkodawcy swoim majątkiem.

Jeżeli przed upływem terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku spadkobierca zmarł nie złożwszy takiego oświadczenia, oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone przez jego spadkobierców. Termin do złożenia tego oświadczenia nie może się skończyć wcześniej aniżeli termin do złożenia oświadczenia co do spadku po zmarłym spadkobiercy.

Osoba składająca oświadczenie o odrzuceniu spadku może uchylić się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli, w sytuacji, gdy wykaże, że działała pod wpływem błędu lub groźby, a także na skutek podstępów. Powyższe jednak badane jest przez Sąd. Spadkobierca działający pod wpływem błędu lub groźby, który nie złożył w terminie żadnego oświadczenia, może się uchylić od skutków prawnych niezachowania terminu. Groźba pod wpływem, której złożono (lub nie złożono) oświadczenia musi być poważna i bezprawna. Błąd z kolei musi dotyczyć treści oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia o odrzuceniu spadku wygasa po upływie roku od chwili, w której spadkobierca błąd wykrył, lub od chwili, kiedy ustał stan obawy.

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny.

Osoby, które borykają się z problemami prawnymi, a nie są w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, mogą skorzystać z darmowej porady w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu nowosolskiego - w Nowej Soli, Nowym Miasteczku, Kożuchowie i Bytomiu Odrzańskim. Więcej informacji oraz zapisy pod nr tel.: 790 227 119 - we wtorki, środy i czwartki w godz. 10.00 - 13.30 oraz na www.edukacja-prawna.info.pl/powiat-nowosolski

Artykuł powstał w ramach realizowanego przez Stowarzyszenie CIVIS SUM zadania publicznego pt.: Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej w Powiecie Nowosolskim w 2024 finansowanego ze środków przekazanych przez Powiat Nowosolski. Artykuł jest wkładem własnym osobowym do ww. zadania.